

НАШ ЈЕЗИК

Књига XLII

Св. 3–4 (2011)

САДРЖАЈ

Расправе и члапци

Још једном о глаголу <i>требати</i> : теорија, употреба и норма (ДУШКА КЛИКОВАЦ)	3
Структура и значење ироничних фразама у српском језику (МИЛАН ШИПКА)	25
Два сродна реченична конституента – допунски предикатив и предикативни атрибут (АЛЕКСАНДРА МАРКОВИЋ)	29
О лексичким спојевима с именицом <i>мода</i> и придевом <i>модни</i> (ДРАГАНА ЦВИЈОВИЋ)	39

Прикази

Милан Шипка, <i>Стандарднојезичка преиспитивања 3</i> (ДАНИЈЕЛА СТАНИЋ)	47
Милица Радовић-Гешић, <i>Грамаћички и лингвистички појмовник</i> (МАРИНА СПАСОЈЕВИЋ)	53
Зборник <i>Језички систем и употреба језика</i> (МАРИЈА МИЛОСАВЉЕВИЋ-ТОДОРОВИЋ)	57
Гордана Штрбац, <i>Дојуне комуникативних глагола</i> . <i>Синтаксичко-семантички и лексикографски опис</i> (СВЕТЛАНА СЛИЈЕПЧЕВИЋ)	61
Марина Николић, <i>Сводни рејсјеар ијшања из српске јоворне културе:</i> <i>према језичким саветницима</i> (ИВАНА МАРИНКОВИЋ)	65

In memoriam

Милан Шипка (1931–2011) (СРЕТО ТАНАСИЋ)	67
Академик Асим Пецо (27. јун 1927 – 7. децембар 2011) (ЖИВОЈИН СТАНОЈЧИЋ)	71

In memoriam

МИЛАН ШИПКА (1931–2011)

Недавно је (8. јула 2011) преминуо др Милан Шипка, наш истакнути лингвиста, врло активан последњих четрдесетак година. Рођен је 7. октобра 1931. године у Драгељима код Б. Градишке. Студије је завршио на Филозофском факултету у Загребу (народни језик и књижевност са руским језиком), гдје је и докторирао с темом *Језик Пејтра Кочића*. Радио је у средњој школи, па у педагошкој служби, да би 1966. године прешао на Педагошку академију у Бањој Луци. Одатле 1973. године долази на мјесто научног сарадника и директора тек основаног Института за језик у Сарајево, гдје остаје до 1984, када прелази у Институт за међунационалне односе при ЦК СКБиХ. Од 1990. до 2002. Милан Шипка је редовни професор Универзитета у Сарајеву; ради на Академији сценских умјетности и Педагошкој академији. Школске 1994/1995. године био је гостујући професор Института за славистику у Клагенфурту, а као гостујући професор држао је предавања и у Бечу, Познању и Новом Саду.

Милан Шипка се успјешно огледао у више научних дисциплина (нормативистика, социолингвистика, лексикографија, лексикологија, семасиологија, фразеологија, ономастика, лингводидактика). Из ових области написао је велики број радова, а овдје се могу поменути само његове књиге – у области нормативистике: *Стандарднојезичка њреисџиџивања 1* (Нови Сад, 2008), *Стандарднојезичка њреисџиџивања 2* (Нови Сад, 2009) и *Стандарднојезичка њреисџиџивања 3* (Нови Сад, 2011), затим монографија *Језик Пејтра Кочића* (Сарајево, 1987), *Језичка кулџура* (12005, Сарајево; 22006, Београд, проширено и ћирилично, и још неколико издања), *Језик и џолиџика* (Београд, 2006), *Велики речник сџираних речи и израза*, са Иваном Клајном (12006, Нови Сад, 52010, допуњено и побољшано), *Сџирани изрази и изреке*, са Иваном Клајном (12007, 42011, Нови Сад), те *Правоџисни речник сџрџској језика са џравоџисно-џрамаџиџким савеџником* (12009, 22011, Нови Сад).

Добро познавање проблематике стандардног српског језика и дугогодишњи рад у настави допринијели су чињеници да је Милан Шипка писао изузетно популарне књиге посвећене питањима језичке културе. У литератури ове врсте, оне су међу најтраженијим и доживљавале су и по десетак издања (нпр. *Приче о речима*, *Заџиџо се каже*, *Занимљива џрамаџика*).

Милан Шипка је дошао у Сарајево на чело тек основаног Института за језик када се у Босни и Херцеговини, прије свега у политичким круговима, почело расправљати о проблемима у вези са функционисањем језика у четири истојезичне републике послје неких бурних догађаја 60-их година прошлог вијека. Ту у првом реду мислим на одјек Петог конгреса југословенских слависта, који је одржан 1965. године у Сарајеву, на коме се говорило о варијантском раслојавању српскохрватског језика, затим на *Декларацију о називу и њоложају хрватској књижевној језика* хрватских лингвиста и културних радника и *Предлога за размишљање српских писаца*, из 1967. године. Босна и Херцеговина је одлучила да игра активнију и другачију улогу у питањима око језика. Требало је да Шипка, са државно-партијским руководством ове републике, учествује у креирању језичке политике у Босни и Херцеговини и да је кроз дјелатност Института проводи. Овдје није прилика да се подробније говори о књижевнојезичкој политици у БиХ од 70-их година XX вијека и о мјесту Милана Шипке у том послу, ни о томе колико је он испуњавао очекивања државно-партијског руководства БиХ, колико је кад усмјеравао књижевнојезичку политику а колико је морао да прати ставове политичког руководства Републике, или колико је пратио мијењање погледа тога руководства на језик у БиХ – од првобитног залагања за јединство језика и против варијаната до потоњег устоличавања фактички треће варијанте назване босанскохерцеговачки стандарднојезички израз српскохрватског/хрватскосрпског језика. Међутим, долазак Милана Шипке у Сарајево представља значајан догађај за лингвистику у овој републици. Он се јавно залаже за кадровски развој у Босни и Херцеговини, заснива научне пројекте у Институту и на њима окупља све постојеће лингвистичке снаге у БиХ. Посебно бих овдје, у контексту догађаја који су услједили 90-их година, истакао значај заснивања два пројекта: описа босанско-херцеговачких народних говора и описа језика штампе у БиХ до 1918. године. Милан Шипка је добро осјећао потребу праћења новина које доноси ново вријеме. Тако је он још 1977. у Сарајеву организовао велики научни скуп *Компјутерска обрада лингвистичких њодајака*. И иначе, он се показао као одличан организатор научних активности, а недостатак лингвистичких кадрова, до израстања научног подмлатка, надокнађивао је ангажовањем стручњака и изван Босне и Херцеговине на појединим пројектима, те организовањем научних скупова посвећених одређеним питањима језика.

По доласку у Институт за језик у Сарајеву Милан Шипка је започео рад на покретању лингвистичких публикација, знајући да су оне предуслов за развој науке и за кадровски развој. Тако је он покренуо у Институту *Радове одјељења за језик Института за језик и књижевности у Сарајеву*, *Босанскохерцеговачки дијалектолошки зборник*, едиције *Монографије Института*, и *Посебна издања Института* и био њихов први уредник (сем *Босанскохерцеговачкој дијалектолошкој зборника*). Такође, активирао је и везивањем за Институт обезбиједио редовно излагање часописа *Књижевни језик*, који је раније покренуо професор Јован Вуковић.

Послије нестанка државе Југославије Милан Шипка се у Сарајеву није укључивао у дискусије око језичких питања ни активности тамошње официјелне језичке политике. Уз ангажман у настави посветио се научном раду, о чему свједочи и импозантан број значајних дјела које је публикувао у посљедњој деценији свога живота, готово сва у Новом Саду и Београду.

Са својим прилозима о питањима савременог српског стандардног језика и језичке културе посљедњих година Милан Шипка је био присутан у многим бројевима *Нашеј језика*. Зато одлазак Милана Шипке представља и губитак за наш часопис и његове читаоце, као и уопште за српску лингвистику.

Срејшо Танасић